

ній зоні Чорного моря. Кількість Ca , Cd , Zn , Al в акваторії Одеського порту значно вища фонових значень.

Із літератури відомо, що діатомові водорості адекватно активно накопичувати важкі метали з навколишнього середовища.

Мета роботи – експериментальне дослідження росту і морфологічних особливостей стулок діатомових водоростей в умовах різних концентрацій Ca .

Встановлено, що концентрація Ca 0,01 мг/л стимулювала ріст діатомових водоростей у культурі. Така концентрація /0,01 мг/л/ виявилася найоптимальнішою для *Amphora coffeaeformis* /Ag.-Kütz. – чисельність клітин зростала від $28,7 \pm 4,6$ до $41,6 \pm 9,8$ млн. кл./ м^2 ; *Viridella ovata* Kütz. – від $4,8 \pm 1,5$ до $7,5 \pm 1,3$ млн. кл./ м^2 ; для *Navicula renata* A.S. – від $2,8 \pm 1,0$ до $6,8 \pm 1,4$ млн. кл./ м^2 протягом 10 діб експозиції.

Після підвищення концентрації Ca від 0,1 до 1 мг/л спостерігалася пригноблення розвитку всіх вищеперелічених видів. Після внесення Ca в діатомових водоростей порушувалася пігментація. На кінець досліду спостерігалася масове опльвання клітин на поверхню чашок Петрі; деякі з них загинули.

В цілому токсичний ефект проявляється через декілька годин з початку експерименту. При цьому в першу чергу знижується рухомість шовних діатомей і зменшується чисельність клітин, які діляться. Потім у культурі в'ядаються яскраво виражені тератологічні форми.

Зазначені особливості діатомових можуть бути використані в практиці контролю за прибережними екосистемами Чорного моря.

УДК 582.26/262.5+262.5.05/"312"

М.О.Гусяков, О.О.Ковтун

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ІНТЕРСТИЦІАЛЬНОЇ АЛЬГООФЛОРИ ЧОРНОГО МОРЯ ТА ЙОГО ЛИМАНІВ

Одеське відділення УІТ, Одеський державний університет

У систему екологічних комплексів контактної зони "море – берег" входить своєрідна "підземна" літосфера – інтерстиціальна. Багато дослідників розглядають її як особливу природну область, котра якісно відрізняється від розділених нею масивів ґрунту.

© Гусяков М.О., Ковтун О.О., 1992
ІЗВН 5-12-003408-1. Тези доповідей IX З'їзду УІТ, 1992

ші та морських акваторій. Мікрофлора інтерстиціалі до сьогодні досліджена значно гірше, ніж фітопланктон та фітобентос прибережних ділянок моря.

Мета роботи – узагальнити існуючі відомості про водорості інтерстиціалі, виявити видовий склад і частоту, з якою трапляється діатомові – основні домінуючі досліджуваного біотопу. Крім того, особливу увагу ми звертали на деякі морфолого-біологічні особливості мешканців інтерстиціалі Чорного моря та його лиманів.

За час досліджень зареєстровано 88 видів і різновидностей діатомових водоростей. Найчастіше в інтерстиціалі спостерігаються види родів *Navicula*, *Cocconeis*, *Amphora*, *Nitzschia*, *Achnanthes*, *Mastogloia*, *Diatoma*, *Likmaforma*, які, напевно, більш отійні до тривалих періодів темряви, висушування та анаеробних умов.

Серед діатомових інтерстиціалі відмічені дві групи – вільноживучі між піщинками і між крилами до їх частин або прикріплені короткими оливевидними ніжками. У першій групі переважають рухомі, у другій – нерухомі форми. На піщинках діатомей частіше локалізується в кратероподібних вглибленнях. Деякі з них протягом певного часу отворюють округлі широкі канюли або оливеві піхви.

Максимальна чисельність і біомаса діатомових виявлена нами весною, мінімальна – влітку. Весною внаслідок масового розвитку діатомових, олівевидних та валених водоростей у Дарилгацькій затоці та в понизві Тилігульського лиману відмічено "цвітіння" ліску.

УДК 582.23/26:556.58

Т.В.Догаліна

СУЧАСНИЙ СТАН ФЛОРИ ВОДОРОСТЕЙ ВОДОМІ ХАРКІВСЬКИМ

Харківське відділення УІТ, Харківський державний університет

Протягом 1986-1990 рр. були продовжені роботи по вивченню кількісно-біологічного стану водомі Харківської обл. в системі екологічного моніторингу. Досліджували річки, водосховища, резервуари та міські ставки; опрацювали 864 альгологічні проби.

© Догаліна Т.В., 1992
ІЗВН 5-12-003408-1. Тези доповідей IX З'їзду УІТ, 1992